DOMSTOLENS DOM
11. juli 1985 *

I de forenede sager 60 og 61/84

angående anmodninger, som Tribunal de grande instance de Paris i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager

1) **Cinéthèque SA,** Paris,

2) **Glinwood Films Ltd,** London,

3) **Discophile Club de France,** Paris,

4) **Téléfrance SA,** Paris,

mod

Fédération nationale des cinémas français (Den franske biografsammenslutning), Paris (sag 60/84),

samt

1) **Éditions René Chateau Sarl.,** Paris,

2) **Selskabet Hollywood Boulevard Diffusion — Michel Fabre,** Paris,

3) **Selskabet SPRL-DGD,** Charleroi, (Belgien),

mod

Fédération nationale des cinémas français, Paris (sag 61/84),

* Processprog: Fransk.

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artiklerne 30, 34, 36 og 59 i EØF-traktaten med henblik på at kunne afgøre, om en række bestemmelser i den franske lovgivning om udnyttelsen af indspilninger på videokassetter eller videoplader af film, der samtidig fremvises i biograferne, er i overensstemmelse med de nævnte traktatbestemmelser,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformændene G. Bosco og O. Due, dommerne P. Pescatore, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot og R. Joliet,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter at der er afgivet indlæg af:

— sagsøgeren i hovedsagen i sag 60/84, SA Téléfrance, ved advokat J. P. Clement, Paris,

— de øvrige sagsøgere i hovedsagerne, ved advokaterne J.-G. Bitoun og L.-E. Pettiti, Paris,

— sagsøgte i hovedsagerne, Den franske biografsammenslutning, ved advokat L. Bousquet,

— den tyske regering, ved E. Röder,

— den franske regering, ved G. Guillaume, og

— Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, ved J. Delmoly, C.-D. Ehlermann og D. Jacob, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 20. marts 1985,

afsagt følgende

DOM

(Sagsfremstillingen udelades)

Præmisser

1 Ved to kendelser af 15. februar 1984, indgået til Domstolen den 7. marts s.å., har Tribunal de grande instance de Paris i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen tre i de to sager enslydende spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikler 30, 34, 36 og 59 med henblik på herigennem at kunne afgøre, om den franske lovgivning om udbredelsen af filmværker er forenelig med disse traktatbestemmelser.

2 Den franske lov nr. 82-652 af 29. juli 1982 om audio-visuel kommunikation (Journal Officiel de la République Française af 20.7.1982, s. 2431) indeholder i artikel 89 en bestemmelse om, at kopier og navnlig indspilninger på videokassetter eller videoplader af film, der fremvises i biografer, først efter udløbet af et tidsrum på mellem seks og atten måneder, hvilket tidsrum fastsættes ved dekret, kan sælges eller udlejes til private. I samme artikel bestemmes, at nævnte tidsrum skal regnes fra udstedelsen af fremvisningstilladelse, samt at der er mulighed for dispensation i det enkelte tilfælde efter regler, der fastsættes ved dekret.

3 Nævnte tidsrum blev ved gennemførelsesdekret af 4. januar 1983 fastsat til et år. Det fremgår af forelæggelseskendelserne, at denne lovgivning sammen med de tidligere udstedte regler om programføring af film i tv for de forskellige former for udbredelse af filmværker giver følgende rækkefølge: først fremvisning i biografer, derefter afspilninger på videokassetter og videoplader, og endelig udsendelse i tv. I kendelserne oplyses det, at det er muligt at anvende disse regler mere lempeligt i kraft af den adgang, kulturministeren har til at dispensere fra kravet om et tidsrum på ét år, efter høring af en kommission bestående af otte medlemmer, af hvilke to repræsenterer udgiverne af videokassetter og videoplader. Ifølge gennemførelsesdekretet skal der ved bevilling af dispensation henses til, hvilke resultater den kommercielle udnyttelse af filmværket har givet ved fremvisning i biografer.

4 Tvisten i hovedsagen drejer i sag 60/84 om udbredelse af filmen »Furyo«, der er fremstillet af det engelske selskab Glinwood Films Ltd, London. Dette overdrog i

marts 1983 eneretten til udnyttelse af denne film i biografer til et fransk selskab AAA. Der blev givet fremvisningstilladelse til filmen, jfr. artikel 89 i lov nr. 82-652, den 28. juni 1983. En måned senere overdrog Glinwood eneretten til fremstilling og markedsføring fra den 1. oktober 1983 af indspilninger på videokassetter af nævnte film for Belgien, Frankrig og Schweiz, til et andet fransk selskab, SA Cinéthèque. Cinéthèque forpligtede sig til at betale Glinwood 500 000 FF i licensafgift. Cinéthèque påbegyndte efter desuden at have indhentet samtykke fra AAA faktisk at fremstille og markedsføre filmen i indspilninger på videokassetter fra den aftalte dato. Virksomheden hermed blev i oktober 1983 afbrudt, efter at den franske biografsammenslutning (Fédération Nationale des Cinémas Français) under en sag om foreløbige forholdsregler havde fremsat begæring om og fået tilladelse til at lade foretage arrest i alle de videoindspilninger af filmen »Furyo«, som Cinéthèque havde bragt i handelen, og som var udbudt til salg af videreforhandlere og detailhandlere. Cinéthèque og Glinwood Ltd. har ved Tribunal de grande instance de Paris anlagt sag med påstand dels om ophævelse af arresten dels om, at det statueres, at bestemmelserne i artikel 89 i lov nr. 82-652 og i gennemførelsesdekretet af 4. januar 1983 strider mod EØF-traktatens artikler 30-36 og 59.

5 I sag 61/84 drejer tvisten i hovedsagen sig om udbredelsen af filmen »Le Marginal«, der er fremstillet af to franske selskaber, nemlig Cérito Films og Films Ariane. Disse selskaber har til det franske selskab Editions René Chateau SARL overdraget retten til at udgive, udnytte og sælge indspilninger af nævnte film på videokassetter fra senest 15. januar 1984 og har herfor opnået et vederlag på 1,5 millioner FF samt royalties på 20% af indtægterne fra over 20 000 solgte videoindspilninger af filmen. Kontrakten herom gjaldt for Belgien, Frankrig, Luxembourg og Schweiz. Filmen havde den 27. oktober 1983 premiere udelukkende i de tre parisiske biografer, der tilhører selskabet Hollywood Boulevard Diffusion — Michel Fabre, og samme dato blev der udstedt fremvisningstilladelse for filmen. Den 20. december 1983 gav Cérito Films imidlertid sit samtykke til at Editions René Chateau straks gik i gang med at udbrede filmen i indspilninger på videokassetter, idet det var konstateret, at der i Frankrig solgtes piratindspilninger af filmen. René Chateau gik faktisk på det tidspunkt i samarbejde med Hollywood Boulevard i gang med at udbrede indspilninger på videokassettebånd af filmen. Efter begæring fra den franske biografsammenslutning blev der under en sag om forløbige forholdsregler den 27. december 1983 afsagt kendelse om forbud mod, at de to selskaber udbredte filmen med henblik på salg eller udlejning til private i indspilninger på videokassetter eller videoplader, samt fastsat bøder for overtrædelse af forbudet. Editions René Chateau og Hollywood Boulevard har anlagt sag

ved Tribunal de grande instance de Paris med påstand dels om ophævelse af dette forbud dels om, at det statueres, at bestemmelserne i artikel 89 i lov nr. 82-652 og i gennemførelsesdekretet af 4. januar 1983 strider mod EØF-traktatens artikler 30-36 og 59.

6 Med henblik på løsningen af disse problemer har Tribunal de grande instance de Paris i de to sager forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er bestemmelserne i artikel 89 i den franske lov af 29. juli 1982 om udbredelse af filmværker, som suppleret ved dekret af 4. januar 1983, hvori det om overgangen fra én udbredelsesform til en anden er bestemt, at der — når bortset fra tilfælde, hvori der er meddelt dispensation — i et år gælder et forbud mod, at et værk samtidig fremvises i biografer og udbredes i indspilninger på videokassetter, forenelige med Rom-traktatens artikler 30 og 34 om frie varebevægelser?

2) Er de nævnte nationale bestemmelser forenelige med Rom-traktatens artikel 59 om fri udveksling af tjenesteydelser?

3) Såfremt det første eller det andet af de ovenfor gengivne spørgsmål besvares benægtende, er reglerne i artikel 89 i lov af 29. juli 1982 og dekret af 4. januar 1983, da forenelige med bestemmelserne i Rom-traktatens artikel 36 om undtagelser fra traktatens artikler 30 og 34?«

7 Den nationale ret ønsker med disse spørgsmål at blive gjort bekendt med, hvorledes artiklerne 30, 34, 36 og 59 i traktaten skal fortolkes for at kunne afgøre, om der efter disse bestemmelser i en national lov, der indeholder bestemmelser om den rækkefølge, hvori overgangen fra en form for udbredelse af film til en anden skal ske, gyldigt kan fastsættes et forbud mod, at filmene i et år samtidig fremvises i biografer og udbredes i indspilninger på videokassetter.

8 Indledningsvis må det undersøges, om traktatens bestemmelser om fri udveksling af tjenesteydelser og navnlig bestemmelserne i artikel 59 har betydning ved vurderingen af, om en sådan national lovgivning er forenelig med fællesskabsretten.

9 Filmværker er kunstværker, der kan udbredes offentligt enten direkte som f.eks. ved udsendelse i tv eller fremvisning i biografer, eller indirekte ved udbredelse af billedbærere som videokassetter. I det sidstnævnte tilfælde falder budskabet til publikum sammen med udbredelsen af værkets fysiske bærer.

10 Den bestemmelse i den franske lov, der har givet anledning til de to hovedsager, indeholder et forbud mod »udnyttelse« af et filmværk i forskellige former for afspilninger, navnlig på videokassetter. Det vil derfor kunne være et spørgsmål, om dette forbud gælder en ordre om fremstilling af sådanne videokassetter, også selv om forbudet ikke omfatter en simpel overdragelse af en licens, der ikke straks efterfølges af fremstilling af videokassetter. Det må herved fremhæves, at den virksomhed, ved hvilken videokassetter fremstilles, ikke kan anses for »tjenesteydelser« i den i traktaten forudsatte betydning, idet den virksomhed, producenten af disse varer udfører, umiddelbart fører til fremstilling af en fysisk genstand, der i øvrigt er klassificeret i den fælles toldtarif (under pos. 37.07). Ifølge artikel 60 i traktaten betragtes de ydelser, der udføres mod betaling, »i det omfang de ikke omfattes af bestemmelserne vedrørende den frie bevægelighed for varer«, som tjenesteydelser.

11 Af det anførte følger, at de spørgsmål, den nationale ret har rejst, alene skal vurderes i lyset af traktatens artikler 30-36.

12 Parterne har under sagen navnlig beskæftiget sig med virkningerne af den omhandlede nationale lovgivning for indførslerne af videokassetter og handelen med indførte videokassetter på det nationale område. Den franske regering har anført, at forbudet ifølge den franske lov ikke omfatter udførsel af videokassetter, idet det er uden betydning for lovens formål, om der udføres afspilninger på videokassetter af film, der fremvises i biografer på fransk område til andre medlemsstater. Efter den franske regerings opfattelse har den nationale ret i den ene af hovedsagerne anvendt loven forkert i det omfang, den har tilladt arrest i videokassetter bestemt til eksport. Den franske regering har i den forbindelse bemærket, at loven er af nyere dato.

13 På baggrund heraf skal undersøgelsen af den omtvistede nationale lovgivning kun gennemføres i det omfang, den kan få virkning for indførslen af videokassetter og handelen med indførte videokassetter.

14 De sagsøgende selskaber og intervenienterne i hovedsagen, det vil sige Cinéthèque og Glinwood Films, Editions René Chateau og Hollywood Boulevard, Téléfrance og Discophile Club de France, har i den forbindelse fremhævet, at en lovgivging som den i Frankrig gældende bevirker en indskrænkning af samhandelen i Fællesskabet, idet dens anvendelse udgør en hindring for, at visse varer kan udbydes til salg på det nationale område, selv om de kan bevæge sig frit på andre medlemsstaters område. En sådan hindring for samhandelen inden for Fællesskabet kan ikke i henhold til traktatens artikel 36 være begrundet i hensynet til beskyttelse af industriel og kommerciel ejendomsret eller navnlig af hensynet til ophavsret, idet den person, der er indehaver af en sådan ret til filmværker, netop i kraft af denne lovgivning er afskåret fra at udøve de rettigheder, der tilkommer ham i kraft af denne ret.

15 Sagsøgte i hovedsagen, den franske biografsammenslutning har gjort gældende, at den omtvistede lovgivning uden forskel finder anvendelse på indførte og indenlandskevarer, at den er blevet vedtaget, fordi der ikke findes fællesskabsregler på området, der udelukkende henhører under medlemsstaternes kompetence, samt at den er begrundet i hensynet til beskyttelsen af almenvellet. Der drejer sig nemlig om at beskytte filmkulturen, og en sådan beskyttelse er nødvendig som følge af den hastige udvikling af andre former for udbredelse af film.

16 Den franske regering har indtaget et tilsvarende standpunkt og har anført, at de omtvistede regler er del af et regelsæt, ved hvilket der indføres en tidsmæssig rækkefølge for udnyttelsen af filmværker i forskellig form, således at fremvisning i biografer får en fortrinsstilling. Der findes i forvejen i Frankrig regler om tv-udsendelse af film i de for de nationale tv-selskaber gældende koncessionsbetingelser, og det har været formålet med artikel 89 i lov nr. 82-652 at bringe samme ordning i anvendelse for videoudnyttelsen, idet der i øvrigt herved er blevet tale om en kortere forbudsperiode. Sådanne regler er nødvendige for at sikre fortsat filmproduktion, der først og fremmest henter sine indtægter fra fremvisning i biografer (80%), mens indtægterne fra andre former for udnyttelse er meget små. Filmfremvisning i biografer er således hovedbetingelsen for rentabiliteten inden for filmvirksomhed, og dermed for selve filmfremstillingen.

17 Den franske regering har tilføjet, at det ville have været muligt at udsætte udnyttelsen ved hjælp af indspilninger på videokassetter eller videoplader ved at overlade det til indehaverne af rettigheder til filmene i de kontrakter, de afslutter, at aftale bindende frister. Men i en sådan frivillig ordning ville man ikke have kunnet tage højde for video-industriens stadigt stigende styrke eller for risikoen for, at uligheden i kontraktsforhold bliver så stor, at regulering ved aftale ikke længere slår til.

18 Kommissionen har anført, at forbudet ifølge den omhandlede nationale lovgivning mod salg i et år af afspilninger på videokassetter af film, der vises i biograferne, unægtelig medfører hindringer for indførslen af videokassetter og videoplader, der lovligt er fremstillet og solgt i en anden medlemsstat eller er i fri omsætning dér. Muligheden for at opnå dispensation i henhold til det nævnte dekret af 4. januar 1983 ændrer ikke herved. Men Kommissionen har dog gjort gældende, at visse hindringer for frie varebevægelser kan være begrundet i hensyn af kulturel art under forudsætning af, at de restriktioner, der bliver tale om, finder anvendelse uden forskel på indenlandske og importerede varer, er udformet på passende måde i forhold til det kulturelle formål, der forfølges, og udgør det middel, der mindst hæmmer samhandelen inden for Fællesskabet.

19 Kommissionen har efter anmodning fra Domstolen fremlagt forskellige oplysninger om forholdene i de øvrige medlemsstater. Det fremgår heraf, at der ikke i de øvrige medlemsstater findes nogen lovgivning, der svarer til den omhandlede franske lovgivning. I de fleste medlemsstater har de erhvervsdrivende i filmbranchen indgået mere eller mindre vidtrækkende aftaler vedrørende det tidsrum, der skal hengå mellem filmens første fremvisning i biografer og den senere udbredelse i form af videokassetter. Der er tale om tidsrum på mellem tre og tolv måneder, som oftest dog seks måneder. I Forbundsrepublikken Tyskland og i Danmark kan film, til hvilke, der er bevilget forskellige former for støtte, ikke ifølge regler, der er udstedt af de institutioner, der bevilger støtten, bringes i handelen i indspilninger på videokassetter, før der er forløbet henholdsvis seks måneder og et år fra den første fremvisning i biografer i vedkommende land.

20 Først bemærkes, at den i hovedsagerne omhandlede nationale lovgivning efter de oplysninger, der hermed foreligger, udgør en regulering, som — det være sig i form af afslutning af kontrakter eller udstedelse af love eller administrative regler —

genfindes i de fleste medlemsstater, og som har forskellig rækkevidde, idet formålet dog i alle tilfælde er at udskyde udbredelsen af film i indspilninger på videokassetter nogle måneder efter filmens første fremvisning i biografer, for herigennem at beskytte denne sidste udbredelsesform, der i forhold til udnyttelsen af indspilninger på videokassetter anses for at være af helt afgørende betydning for filmproduktionens rentabilitet. For det andet bemærkes, at medlemsstaterne ifølge traktaten principielt står frit ved afgørelsen af, om en sådan ordning er nødvendig, ligesom det er medlemsstaterne, der bestemmer, hvilken form der eventuelt skal gives denne ordning samt hvilke frister, der i givet fald skal være tale om.

21 Det bemærkes herved, at formålet med en sådan ordning ikke, når den uden forskel finder anvendelse på videokassetter, der er fremstillet på det nationale område, og indførte videokassetter, har til formål at dirigere handelsstrømmene; den fører ikke til en favorisering af den indenlandske produktion på bekostning af produktionen i de øvrige medlemsstater, men rummer en tilskyndelse til filmproduktion.

22 Anvendelsen af en sådan ordning kan imidlertid medføre hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet med videokassetter, idet de forskellige medlemsstaters ordninger og vilkårene for filmværkers første udbredelse i biografer kan være meget uensartede. Et af en sådan ordning omfattet forbud er derfor kun i overensstemmelse med traktatens grundsætning om frie varebevægelser, såfremt de af forbudet flydende hindringer for samhandelen inden for fællesskabet ikke er mere vidtgående end nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af det tilsigtede mål, der må være begrundet i henhold til Fællesskabsretten.

23 En sådan begrundelse kan ikke frakendes en national ordning, der med henblik på fremme af produktion af filmværker uanset oprindelse har til formål at begrænse udbredelsen af disse først og fremmest til fremvisningen i biografer i et begrænset tidsrum efter filmværkets første udbredelse.

24 De spørgsmål, Domstolen har fået forelagt, må derfor besvares med, at traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at den ikke finder anvendelse på en national lovgivning, hvori det om overgangen fra én udbredelsesform for film til en anden er bestemt, at der i et vist begrænset tidsrum gælder et forbud mod, at filmværkerne samtidig fremvises i biografer og udbredes i indspilninger på videokassetter,

når dette forbud uden forskel omfatter videokassetter, der er fremstillet på det nationale område og indførte videokassetter, og når de hindringer, som ordningens anvendelse eventuelt vil kunne medføre for samhandelen inden for Fællesskabet, ikke går videre end nødvendigt for i et begrænset tidsrum efter et films værks første udbredelse at give fremvisningen i biografer af filmværker uanset disses oprindelse en fortrinsstilling for andre udbredelsesformer.

25 De sagsøgende selskaber og intervenienterne i hovedsagerne har endvidere gjort gældende, at artikel 89 i den franske lov om audiovisuel kommunikation kan være i strid med artikel 10 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der indeholder en anerkendelse af ytringsfriheden, og dermed faktisk også i strid med fællesskabsretten.

26 Det tilkommer ganske vist Domstolen at sikre, at de grundlæggende rettigheder beskyttes i fællesskabsretlig sammenhæng, men Domstolen har ikke af den grund adgang til at afgøre, om en national lov — der som tilfældet er i den foreliggende sag, omfatter et område, på hvilket den nationale lovgiver er kompentent — er i overensstemmelse med den europæiske konvention.

Sagens omkostninger

27 De udgifter, der er afholdt af den tyske og den franske regering samt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Tribunal de grande instance de Paris ved kendelser af 15. februar 1984, for ret:

Traktatens artikel 30 finder ikke anvendelse på en national lovgivning, hvori det om overgangen fra én udbredelsesform for film til en anden er bestemt, at der i et vist begrænset tidsrum gælder et forbud mod, at filmværkerne samtidig fremvises i biografer og udbredes i indspilninger på videokassetter, når dette forbud uden forskel omfatter videokassetter, der er fremstillet på det nationale område og indførte videokassetter, og når de hindringer, som ordningens anvendelse eventuelt vil kunne medføre for samhandelen inden for Fællesskabet, ikke går videre end nødvendigt for i et begrænset tidsrum efter et filmværks første udbredelse at give fremvisningen i biografer af filmværker uanset disses oprindelse en fortrinsstilling for andre udbredelsesformer.

Mackenzie Stuart Bosco Due Pescatore

Koopmans Everling Bahlmann Galmot Joliet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. juli 1985.

P. Heim
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident